

ประโยค ป.ธ.๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๒

๑. ส่วนในวิหารเก่า ก็มีสิ่งที่จะต้องดูแลมาก ๆ ภิกษุผู้บำเพ็ญเพียรไม่ดูแล โดยที่สุดแม้เพียงเสนาสนะของตน ก็จะถูกพวกชาวบ้านพากันแหย่โทษ ๆ เมื่อเธอมาดูแลอยู่ กรรมฐานก็จะเสื่อม ๆ ในวิหารที่ติดทางเดิน คือ ในวิหารติดทางหลวง พวกคนจรมาก็จะชุมนุมกันทั้งกลางวันและกลางคืน ๆ เมื่อพวกเขาพากันมาในเวลาวิกาล ก็จำต้อง (ยก) เสนาสนะของตนให้ แล้วอยู่ที่โคนต้นไม้ หรือที่ลานหิน แม้ในวันรุ่งขึ้น ก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน เพราะเหตุนั้น โอกาสสำหรับกรรมฐานก็จะไม่มี ๆ แต่ในวิหารที่ติดทางเดินใด ความคับคั่งด้วยพวกคนจรมานั้นไม่มี ก็ควรอยู่ในวิหารนั้นได้ ๆ สระโบกขรณีกรุด้วยหิน ชื่อว่า สระพัง ในวิหารมีสระพังนั้น คนจำนวนมาก ย่อมมีน้ำดื่มกันเพื่อต้องการน้ำดื่ม ๆ พวกอันเตวาสิกของพวกพระเถระผู้ใกล้ชิดกับราชตระกูล ผู้อยู่ในพระนคร ก็จะพากันมาเพื่อต้องการด้วยการชักย้อมผ้า ๆ เมื่อพวกเธอถามถึงเครื่องใช้มีภาชนะ ฟืน และรางไม้ เป็นต้น ก็จำเป็นต้องชี้ให้ ว่า (สิ่งนั้น ๆ) อยู่ ณ ที่โน้น และ ณ ที่โน้น ดังนี้ ๆ การช่วยชวนชวายเป็นประจำ ย่อมมีแต่ตลอดกาลทั้งปวงด้วยประการฉะนี้ ๆ ในวิหารใด มีไม้ที่เป็นผักต่างชนิดอยู่ เมื่อเธอแม้เรียนกรรมฐานแล้วนั่งพักกลางวันอยู่ในวิหารนั้น พวกผู้หญิงหาผักจะมา ร้องเพลงพลางเก็บไปไม่อยู่ในที่ใกล้ ก็ย่อมจะทำอันตรายต่อกรรมฐานได้ เพราะถูกเสียงที่เป็นข้าศึกบกวน ๆ ส่วนในวิหารใด มีกอไม้ดอกนันทาชนิดออกดอกบานสะพรั่งอยู่ แม้ในวิหารนั้น ก็ย่อมจะมีอุบัตเหตุเช่นนั้นเหมือนกันนั่นแหละ ๆ

๒. ก็ การที่ท่านผู้บำเพ็ญเพียรนั้นเพียงไม่มนสิการถึงด้วยอำนาจลมหายใจ ที่มาและที่ไป นั่นแหละ ฟังทราบว่าเป็นประโยชน์ ในที่นี้ ๆ เมื่อท่านผู้บำเพ็ญเพียร มนสิการถึงกรรมฐานน้อยอยู่ บางท่าน นิमितก็เกิดขึ้น และความหยุด กล่าวคืออุปปนา อันประดับด้วยองค์ฌานที่เหลือ ก็จะสำเร็จได้โดยไม่ชักช้าเลย ๆ แต่บางท่าน เมื่อ

ความกระสับกระส่ายทางกายสงบระงับลง ด้วยอำนาจ ความดับไปแห่งลมหายใจเข้า และลมหายใจออกที่หายาบ โดยลำดับเริ่มแต่เวลาที่มนสิการด้วยอำนาจ วิธีการนับ ทั้งกาย ทั้งจิต ย่อมเบา ร่างกายย่อมเป็นประดุจถึงอาการลอยอยู่ในอากาศ ฯ เมื่อ คนมีร่างกายกระสับกระส่ายนั่งบนเตียงหรือตั้งก็ตาม เตียงหรือตั้งก็ย่อมโยก ย่อมลั่น เครื่องปูลาดย่อมย่นยับ ส่วนเมื่อคนมีร่างกายไม่กระสับกระส่ายนั่งอยู่ เตียงหรือตั้งก็ ย่อมไม่โยก ไม่ลั่น เครื่องปูลาดย่อมไม่ย่นยับ เตียงหรือตั้งย่อมเป็นดังยึดด้วยปยุหนุ่ เพราะเหตุไร เพราะร่างกายไม่กระสับกระส่าย ย่อมเบา ฉันทิ เมื่อความกระสับ กระส่ายทางกายสงบระงับลง ด้วยอำนาจความดับไปแห่งลมหายใจเข้าและลมหายใจ ออกที่หายาบ โดยลำดับเริ่มแต่เวลามนสิการด้วยอำนาจวิธีการนับ ทั้งกาย ทั้งจิต ย่อมเบา ร่างกายย่อมเป็นประดุจถึงอาการลอยอยู่ในอากาศ ฉันทิเหมือนกัน ฯ ครั้น ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกที่หายาบดับไปแล้ว จิตของท่านผู้บำเพ็ญเพียรนั้น ซึ่งมี นิमितแห่งลมหายใจเข้าและลมหายใจออกเป็นอารมณ์ ย่อมเป็นไป ฯ แม้เมื่อนิมิตนั้น ดับลง จิตดวงต่อ ๆ ไป ซึ่งมีนิमितแห่งลมหายใจเข้าและลมหายใจออกที่ละเอียดกว่า นั้นเป็นอารมณ์ ย่อมเป็นไปอยู่เรื่อยไป ฯ

——
ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๕

แปล ไทยเป็นมคธ

พ.ศ. ๒๕๔๒

๑. ชินฺนวิหารเร ปน พหุ ปฏิจจคคิตพฺพํ โหติ ฯ อนตฺมโส อตฺตโน
 เสนาสนมตฺตมปิ อปฺปฏิจจคคณฺตํ อุชฺฌายนฺติ ฯ ปฏิจจคคณฺตสฺส กมฺมฏฺฐาณํ ปริหายติ ฯ
 ปนฺนสฺสนิสฺสึเต มหาปถวิหारे รตฺติณทิวํ อาคณฺตุกา สมนิปตฺตนฺติ ฯ วิกาเล อาคตํ
 อตฺตโน เสนาสนํ ทตฺวา รุกฺขมุเล วา ปาสาณปิฎฺเจ วา วสิตพฺพํ โหติ ปฺนทิวสฺมปิ
 เอวเมวาทิ กมฺมฏฺฐาณสฺส โอกาโส น โหติ ฯ ยตฺถ ปนฺ เอวรูปํ อาคณฺตุกสมฺพาโร น โหติ
 ตตฺถ วิหาคพฺพํ ฯ โสณฺทิ นาม ปาสาณปฺปอกฺขรณฺนิ โหติ ตตฺถ ปานียตฺถํ มหาชนํ สโมสฺรติ ฯ
 นครวาสินํ ราชกฺุลปฺกตฺเตรณํ อนฺเตวาลิกา รชนกมฺมตฺถาย อาคจฺจนฺติ ฯ เตสํ ภาชนทารุ-
 โทณิกาทินิ ปุจฺจนฺตานํ อสุเก จ อสุเก จ จาเนติ ทสฺสเสตฺตพฺพานิ โหนฺติ ฯ เอวํ
 สพฺพกาลมฺปิ นิจฺจพฺยาวัฏฺโฏ โหติ ฯ ยตฺถ นานาวิธํ สากปณฺณํ โหติ ตตฺถสฺส กมฺมฏฺฐาณํ
 คเหตุวา ทิวาวิหารํ นิสฺสินสฺสสฺสปิ สฺนฺติเก สากทริกา คายมามา ปณฺณํ อุจฺจินฺนฺติโย
 วิสภาคสพฺพทสฺงมฺมฏฺฐาเนน กมฺมฏฺฐาณนฺตรายํ กโรนฺติ ฯ ยตฺถ ปนฺ นานาวิธา มาลาจฺจจา
 สุปฺปผิตา โหนฺติ ตตฺราปิ ตาติโสเยว อุปฺพทโว ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๑ ปจฺจวิคฺขินนิทฺตส หน้า ๑๕๑ - ๑๕๒)

๒. อธิ ปนฺตสฺส อาคตคตฺวาเสน อมนสิการมตฺตเมว ปโยชนนฺติ เวทิตพฺพํ ฯ อิทํ
 กมฺมฏฺฐาณํ มนสิการโธ กสฺสจฺจิ น จิเรเนว นิमितฺตตฺถจฺจ อุปฺปชฺชติ อวเสสชฺชฌานจฺจปฏฺิณณฺทิตา
 อปฺปนาสงฺขาตา ชปนา จ สมฺปชฺชติ ฯ กสฺสจฺจิ ปนฺ คณฺนาวเสน มนสิการกาลโธ ปฏฺิ
 อนุกฺกมโธ โอพาริกอสฺสสาสปฺสสาสนิโรธวเสน กายทรเณ วูปสนฺเต กาโยปิ จิตฺตมฺปิ สทฺธํ
 โหติ สรีรํ อากาเส ลจฺจนากาณปฺปตฺตํ วีย โหติ ฯ ยถา สารทฺธกายสฺส มณฺเฑ วา ปิเช วา
 นิสฺสิทโธ มณฺเฑปิจํ โอนมฺติ วิกฺขชฺติ ปจฺจตฺถรณฺณํ วสฺสิ คณฺหติ อสารทฺธกายสฺส ปนฺ นิสฺสิทโธ
 เนว มณฺเฑปิจํ โอนมฺติ น วิกฺขชฺติ น ปจฺจตฺถรณฺณํ วสฺสิ คณฺหติ ตฺถลปิจฺจปฺปรีตํ วีย มณฺเฑปิจํ โหติ
 กสฺมา ยสฺมา อสารทฺธโร กาโย สทฺธโก โหติ เอวเมว คณฺนาวเสน มนสิการกาลโธ ปฏฺิ

อนุภกมโต โหฬาริกอสุสาสปสุสาสนิโรธวเสน กายทรเถ วูปสนเต กาโยปิ จิตตมปิ สหุกั
โหติ สริริ อากาเส ลขณาการปฺปตฺตํ วิย โหติ ฯ ตสฺส โหฬาริกเ อสุสาสปสุสาเส นิรุทเ
สุขมฺสสาสปสุสาสนิมิตตารมฺมณํ จิตตํ ปวตฺตติ ฯ ตสฺมิมปิ นิรุทเ อปฺราปรํ ตโต
สุขมฺตรนิมิตตารมฺมณํ ปวตฺตติเยว ฯ

(วิสุทธิมรรค ภาค ๒ อนุสฺสติกมฺมภูชานนิกุทฺส หน้า ๗๔ - ๗๕)

